

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 490/2017-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť 1. [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Danielom Futejom, CSc., advokátska kancelária FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 590/2014 z 8. apríla 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 1335/2017); 2. [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Danielom Futejom, CSc., advokátska kancelária FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 350/2014 z 11. februára 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 1556/2017); 3. [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Danielom Futejom, CSc., advokátska kancelária FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co 147/2016 z 2. júna 2016 a uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 1578/2017); a 4. [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Danielom Futejom, CSc., advokátska kancelária FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co 259/2016 z 29. septembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 20/2017 zo 7. júna 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 1674/2017) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDAKOVANÉ] (Rvp 1335/2017), sťažnosť [REDAKOVANÉ] (Rvp 1556/2017), sťažnosť [REDAKOVANÉ] (Rvp 1578/2017) a sťažnosť [REDAKOVANÉ] (Rvp 1674/2017) s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1335/2017.

2. Sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2017 doručená sťažnosť 1. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 1“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 590/2014 z 8. apríla 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)

sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017 (vedená pod sp. zn. Rvp 1335/2017), pričom vo veci namietaných identických práv bola ústavnému súdu 18. augusta 2017 doručená aj sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ 2“), k porušeniu ktorých malo dôjsť v príčinnej súvislosti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 350/2014 z 11. februára 2015 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017 (vedená pod sp. zn. Rvp 1556/2017). Dňa 23. augusta 2017 bola doručená sťažnosť [REDACTED], (ďalej len „sťažovateľ 3“), k porušeniu ktorých malo dôjsť v príčinnej súvislosti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 10 Co 147/2016 z 2. júna 2016 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 (vedená pod sp. zn. Rvp 1578/2017) a 11. septembra 2017 bola ústavnému súdu doručená aj sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ 4“, spolu aj „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia identických práv aj v príčinnej súvislosti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 10 Co 259/2016 z 29. septembra 2016 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 20/2017 zo 7. júna 2017 (vedená pod sp. zn. Rvp 1674/2017).

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že v konaniach pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) ako pred prvostupňovým súdom sa sťažovatelia v jednotlivých konaniach v procesnom postavení žalobcov domáhali proti Slovenskej republike, zastúpenej Národnou bankou Slovenska (ďalej len „NBS“), náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá im mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom NBS pri výkone bankového dohľadu podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to jednako nad činnosťou Podielového družstva slovenské investície (ďalej len „družstvo“), ako aj nad činnosťou obchodnej spoločnosti [REDACTED], ktorá na základe povolenia NBS vykonávala činnosť obchodníka s cennými papiermi. Sťažovatelia vložili do družstva svoje finančné prostriedky s cieľom ich ďalšieho investovania a zhodnocovania. Túto činnosť družstvo vykonávalo na základe verejnej ponuky majetkových hodnôt, na základe zverejneného prospektu investície, ktorý schválila NBS, prvýkrát rozhodnutím Úradu pre finančný trh č. UFT-002/2002/SPI z 21. marca 2002, a to prostredníctvom obchodníka

s cennými papiermi na základe zmluvy o riadení portfólia z 2. júna 2008 uzavretej s družstvom (ďalej len „zmluva“). V dôsledku nezákonného postupu subjektu finančného trhu, a to obchodníka s cennými papiermi, ktorý vykonával svoju činnosť pre družstvo v rozpore so zmluvou a zákonom o cenných papieroch, vznikla sťažovateľom škoda, ktorú predstavuje suma vložených finančných prostriedkov a ich zhodnotenie, o ktorú sa ich nevrátením zmenšil majetok sťažovateľov.

3. Okresný súd v jednotlivých konaniach o žalobách sťažovateľov ich žaloby zamietol dôvodiac tým, že sťažovatelia údajne nepreukázali vznik škody a existenciu nesprávneho úradného postupu NBS.

4. O odvolaniach sťažovateľov proti rozsudkom okresného súdu rozhodol krajský súd napádanými rozsudkami (sp. zn. 4 Co 590/2014 z 8. apríla 2015, sp. zn. 4 Co 350/2014 z 11. februára 2015, sp. zn. 10 Co 147/2016 z 2. júna 2016 a sp. zn. 10 Co 259/2016 z 29. septembra 2016), ktorými rozhodnutia okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

5. Dovolania sťažovateľov proti označeným rozsudkom krajského súdu najvyšší súd uzneseniami sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017, sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017, sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 a sp. zn. 7 Cdo 20/2017 zo 7. júna 2017 ako procesne neprípustné odmietol.

6. Sťažnosťami podanými ústavnému súdu sťažovatelia namietajú arbitrárnosť a ústavnú neudržateľnosť záverov krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu a v sťažnostiach tiež uviedli:

«... Rozsudok Krajského súdu je postavený na právnych a skutkových záveroch, ktoré sú podľa názoru sťažovateľa zjavne nepodložené a arbitrárne a preto z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a tieto je potrebné ústavným súdom preskúmať. Nápravou uvedeného Rozsudku Krajského súdu sa Najvyšší súd odmietol zaoberať, keď vyhodnotil dovolanie proti Rozsudku Krajského súdu ako neprijateľné. Zo strany Najvyššieho súdu a Krajského súdu tak nebol rešpektovaný ústavný príkaz minimalizovať formalistický výklad práva. Konkrétne sa jedná o nasledujúce závery:

- (i) *limitácia dohľadu zo strany NBS a jej postup v medziach zákona a Ústavy SR*
- (ii) *zodpovednosť štátu nemôže nahrádzať primárnu zodpovednosť Obchodníka s CP voči Družstvu, či sekundárnu zodpovednosť Družstva voči sťažovateľovi*
- (iii) *subsidiarita uplatneného nároku voči NBS vo vzťahu k pohľadávke v konkurze Družstva.*

NBS mala vedomosť o verejne známých skutočnostiach, že činnosťou Obchodníka s CP a Družstva vzniká bezprostredne hroziace nebezpečenstvo vzniku škody, no napriek tomu však nekonala tak, aby včas vykonala preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku tejto škody. NBS mala prístup k všetkým informáciám v dôsledku informačnej povinnosti Družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt a to vrátane aktuálneho stavu hospodárenia Družstva. NBS vo svojom vyjadrení sama uviedla a potvrdila, že vykonávala dohľad nad dodržiavaním povinností Družstva, kontrolovania zverejnenie schváleného prospektu investície pred začatím verejnej ponuky, aktuálnosť prospektu investície počas lehoty trvania verejnej ponuky, plnenie informačných povinností vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt, splnenie povinností predložiť NBS pred zverejnením na posúdenie oznámenia o verejnej ponuke majetkových hodnôt, ako aj dodržiavanie ustanovení § 126 ods. 5 Zákona o CP.

Krajský súd odvodzuje limitovaný dohľad NBS od § 129 ods. 3 Zákona o CP, ktorý bol doplnený do Zákona o CP s účinnosťou až od 1. 6. 2010. V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že uvedené ustanovenia obsahuje povinnosti vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt dodržiavať schválený prospekt investície. Z toho znenia však nemožno vyvodit' jednoznačný záver o tom, že pred jeho doplnením NBS vykonávala dohľad iba v limitovanom rozsahu. Povinnosťou NBS podľa § 137 ods. 2 Zákona o CP je a bolo zisťovanie a vyhodnocovanie informácií a podkladov o skutočnostiach, ktoré sa týkajú dohliadaných subjektov aj ich činnosti, pričom podľa § 135 ods. 1 Zákona o CP (ktorý platí v tomto znení už od 1. 5. 2007), Družstvo ako vyhlasovateľ verejnej ponuky majetkových hodnôt, ako aj Obchodník s CP patrili a patria k povinne dohliadaným subjektom zo strany NBS. Podľa § 135 ods. 2 Zákona o CP mala NBS zisťovať (čo v prípade Družstva ani Obchodníka s CP neurobila) všetky informácie a podklady o dodržiavaní resp. nedodržiavaní povolení na činnosť vydaných NBS Družstvu a Obchodníka s CP. Zákonný dohľad zo strany NBS bol dokonca upravený tak široko, že NBS má informácie a podklady

aj o iných rizikách, ako tých vyplývajúcich z povolenia na činnosť vrátane rizík, ktorými sú, resp. mohli byť vystavené dohliadané subjekty a v rámci nich aj Družstvo činnosťou Obchodníka s CP, vrátane rizík, ktoré mohli viesť k ohrozeniu záujmov klientov dohliadaných subjektov. Ak NBS mala informácie o celkovej činnosti Družstva, nemohla vykonávať a ani nevykonávala dohľad v limitovanom rozsahu. ...

NBS umožnila ďalšiu činnosť Družstva aj Obchodníka s CP, čo vyústilo roku 2010 do nedostupnosti Sťažovateľom vložených prostriedkov do Družstva, pričom NBS zapríčinila taktiež to, že Sťažovateľ už skôr nemohol rozpoznať riziko svojej investície, resp. že túto investíciu mu NBS svojim zanedbaným dohľadom NBS ani v minimálnej možnej miere neochránila...

Súdy taktiež pri svojom rozhodovaní nezohľadnili správu správcu konkurznej podstaty úpadcu - Družstva o stave konkurzu a jeho výpoveď v konaní sp. zn. 7 C 206/2011...

Podmienkou vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 9 Zákona o zodpovednosti za škodu nie je, aby poškodený preukázal bezúspešnosť vydania pohľadávky v konkurznom konaní, pretože Zákon o zodpovednosti za škodu nedefinuje uvedenú podmienku ako jednu z jej (osobitných) predpokladov. Zákon o zodpovednosti za škodu o ktorý Sťažovateľ opieral svoju žalobu, neustanovuje, nevyžaduje a dokonca ani nepripúšťa žiadne predchádzajúce vysporiadanie súkromnoprávných vzťahov, ale naopak, pripúšťa regresnú náhradu. Pokiaľ by sa pripustil názor, že prebiehajúce konkurzné konanie vylučuje podanie občianskoprávnej, či inej žaloby o náhradu škody, potom by zákon o konkurze a reštrukturalizácii fakticky suspendoval občiansky zákonník. Zákon o zodpovednosti za škodu, ako i trestný zákon, a to až do doby právoplatného skončenia konkurzného konania. Súčasne by to znamenalo, že občianskoprávna zodpovednosť, zodpovednosť štátu či trestnoprávna zodpovednosť je subsidiárna voči zodpovednosti úpadcu podľa zákona o konkurze.

Sťažovateľ prostredníctvom dovolania adresovaného Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky namietal porušenie jeho práva na spravodlivý proces. Rozsudok Krajského súdu nevychádzal z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založený na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, nakoľko tieto zistenia vychádzajú z vykonaného dokazovania Okresného súdu, ktoré je neúplné.

Namieste je úvaha, že Najvyšší súd namietaným uznesením vybočil z ústavných medzí rozhodovania príslušného orgánu ochrany práv. Svojím rozhodnutím Najvyšší súd de facto odmietol právo Sťažovateľa na súdnu ochranu. Namietaným Uznesením Najvyššieho súdu bola Sťažovateľovi vytvorená prekážka prístupu k spravodlivosti, proti ktorej už Sťažovateľ nemá okrem podania tejto ústavnej sťažnosti iný prostriedok obrany a ochrany svojich práv. Namietané Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je v zmysle ustálenej judikatúry Ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva zásahom do práva na spravodlivý proces.

Sťažovateľ vidí zreteľný zásah do jeho práva na spravodlivý proces aj v tom, že Najvyšší súd nedostatočne odôvodnil svoj záver...

Z odôvodnenia Uznesenia Najvyššieho súdu vyplýva, že podané dovolanie odmietol s poukazom na to, že dovolanie nie je prípustné, nakoľko Sťažovateľom namietaná procesná vada ako aj iné vady v danom súdnom konaní, nevyšli najavo. Sťažovateľ je toho názoru, že Najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadal s tým, čo je možné za procesnú vadu v zmysle platnej právnej úpravy považovať. Z daného odôvodnenia rovnako nie je zrejme akých úvah sa Najvyšší súd pri odmietnutí ním podaného dovolania pridržiaval.»

7. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov na súdnu a inú ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/1379/2015 zo dňa 27. 04. 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/590/2014 zo dňa 08. 04. 2015, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/92/2017 zo dňa 22. 06. 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/350/2014 zo dňa 11. 02. 2015, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/211/2016 zo dňa 14. 06. 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/147/2016 zo dňa 02. 06. 2016, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/20/2017 zo dňa 07. 06. 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/259/2016 zo dňa 29. 09. 2016, porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/1379/2015 zo dňa 27. 04. 2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/590/2014 zo dňa

08. 04. 2015, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/92/2017 zo dňa 22. 06. 2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/350/2014 zo dňa 11. 02. 2015, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/211/2016 zo dňa 14. 06. 2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/147/2016 zo dňa 02. 06. 2016, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/20/2017 zo dňa 07. 06. 2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/259/2016 zo dňa 29. 09. 2016 sa zrušuje a veci sa vracajú Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní uhradiť Sťažovateľom trovy právneho zastúpenia na účet ich právneho zástupcu do 10 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

8. Podľa § 31a ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

9. Podľa § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

10. Aj keď zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, odvolávajúc sa na ustanovenie § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde možno aj v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane citované ustanovenie § 166 ods. 1 CSP.

11. S prihliadnutím na obsah sťažností sťažovateľov vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1335/2017, Rvp 1556/2017, Rvp 1578/2017 a sp. zn. Rvp 1674/2017

a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť rozhodol ústavný súd aplikujúc citované právne normy tak, že predmetné sťažnosti spojil do jedného spoločného konania (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

III.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď

po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

16. Ústavný súd poznamenáva, že medzi základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

17. Sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkami krajského súdu a uzneseniami najvyššieho súdu.

18. K namietaným rozsudkom krajského súdu

18.1 Pokiaľ ide o sťažovateľmi napádané rozsudky krajského súdu sp. zn. 4 Co 590/2014 z 8. apríla 2015, sp. zn. 4 Co 350/2014 z 11. februára 2015, sp. zn. 10 Co 147/2016 z 2. júna 2016 a sp. zn. 10 Co 259/2016 z 29. septembra 2016, ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská c. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54), podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, považoval ústavný súd lehotu na podanie sťažností ústavnému súdu aj v tomto prípade za zachovanú aj proti označeným rozsudkom krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

18.2 Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

18.3 Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

18.4 Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

18.5 Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

18.6 Ústavný súd vzhľadom na dikciu ustanovenia § 20 zákona o ústavnom súde konštatuje, že hoci sťažovatelia prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu s návrhmi doručili aj splnomocnenia pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, predmetné splnomocnenia boli udelené na podanie ústavných sťažností iba proti rozhodnutiam najvyššieho súdu (sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017, sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017, sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 a sp. zn. 7 Cdo 20/2017 zo 7. júna 2017).

18.7 Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje.

18.8 Vyplývajú z už uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že splnomocnenia udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom (ako obligatórna náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom v zmysle § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde) neboli udelené na zastupovanie vo veci namietaného porušenia sťažovateľmi označených práv aj v príčinnej súvislosti s napadnutými rozsudkami krajského súdu, ale len na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom v rozsahu napadnutých uznesení najvyššieho súdu.

18.9 V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: *„Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“*

18.10 Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada *„vigilantibus iura scripta sunt“*, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

18.11 Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti (vo vzťahu k rozsudkom krajského súdu, pozn.) odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. K namietaným uzneseniam najvyššieho súdu

19.1 Argumentácia sťažovateľov, ktorou odôvodňujú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu (sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017, sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017, sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 a sp. zn. 7 Cdo 20/2017 zo 7. júna 2017), ktorými boli ich dovolania v zmysle § 447 písm. c) CSP odmietnuté ako neprípustné, sa sústreďuje predovšetkým na „*nedostatočné odôvodnenie*“ týchto rozhodnutí najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu.

19.2 Sťažovatelia v sťažnostiach o dovolaniach podaných proti napadnutým rozsudkom krajského súdu zhodne uvádzajú, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a), b) a c) OSP, keďže tieto rozhodnutia krajského súdu sú podľa ich tvrdení založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, pretože vychádzajú z neúplne vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom, preto sú podľa ich názoru rozsudky krajského súdu nepreskúmateľné i vecne nesprávne, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu ich práva na spravodlivý súdny proces.

19.2.1 V prípade sťažnosti sťažovateľa 3 a sťažovateľa 4 prípustnosť (i opodstatnenosť) svojich dovolaní vyvodzovali z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku [§ 237 ods. 1 OSP a § 241 ods. 2 písm. a), b) a c) OSP]. Nimi označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 211/2016 zo 14. júna 2017 a sp. zn. 7 Cdo 38/2017 zo 7. júna 2017 nepreukazujú tvrdenia o takto uplatnených dovolacích dôvodoch. Argumentácia v sťažnostiach (časť E a F, najmä jej body 46 prvá veta, 56 až 62) sa rozchádza s označenými rozhodnutiami najvyššieho súdu, z ktorých vyplýva, že dovolania boli podané za účinnosti „*nových*“ civilných procesných kódexov a ich prípustnosť dovolatelia opierali o ustanovenia Civilného sporového poriadku [§ 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP], ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016. Rozhodnutia najvyššieho súdu sa v otázke prípustnosti dovolania zamerali na výklad a aplikáciu

ustanovení Civilného sporového poriadku, nie Občianskeho súdneho poriadku, ako to uvádzajú sťažovatelia 3 a 4 v sťažnostiach. Ústavný súd konštatuje, že v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou dovolania riadiacou sa ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (do 30. júna 2016) právna úprava dovolania v Civilnom sporovom konaní predstavuje zásadnú koncepčnú zmenu (odlišnosť). Nemožno navzájom zamieňať dovolanie podľa Občianskeho súdneho poriadku s dovolaním a podmienkami jeho prípustnosti podľa Civilného sporového poriadku. Sťažovatelia 3 a 4, riadne zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, v sťažnostiach tento dôležitý fakt prehliadajú, prípadne pri snahe „unifikovať sťažnosti“ väčšieho množstva obdobných prípadov sa dopúšťajú nesprávností, ktoré sa rozchádzajú s realitou, ich sťažnosti zjavne trpia nedostatkom, ktorý vážne sponchybňuje existenciu premisy, či medzi napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu a tvrdeným porušením základných práv existuje jasný príčinný vzťah, kauzalita. V súvislosti s (ne)odstraňovaním nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd odkazuje na svoju argumentáciu uvedenú v bode 18.9.

19.2.2 Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa 3 a sťažovateľa 4 v tejto časti (vo vzťahu k uzneseniam najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 211/2016 a sp. zn. 7 Cdo 20/2017, pozn.) odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím najvyššieho súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých obaja sťažovatelia namietali.

19.3 V súvislosti s prejavmi nespokojnosti formulovanými sťažovateľom 1 a sťažovateľom 2 ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

19.4 K prezentovaným dovolacím námietkam sťažovateľa 1 a sťažovateľa 2 najvyšší súd s poukazom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP najprv preskúmal procesnú prípustnosť dovolaní proti napadnutým potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu podľa § 238 ods. 1 až 3 OSP a dospel k záveru, že dovolania z týchto dôvodov nie sú procesne prípustné. K dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP uviedol, že na tieto by bolo možné prihliadať len v prípade procesne prípustného dovolania, čo ale nie je tento prípad (napr. R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 102/2012). Následne preskúmal prípustnosť dovolaní aj z dôvodov uvedených v § 237 ods. 1 OSP, a to predovšetkým z dôvodu existencie prípadnej vady podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, ktorej sa sťažovateľ 1 a sťažovateľ 2 dovolávali, v tejto súvislosti najvyšší súd v podstatných bodoch svojej uznesenia odôvodnil s odvolaním sa na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009; *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003).

19.5 Podľa názoru dovolacieho súdu prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukázal na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v jeho konštantnej judikatúre R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012

a pre úplnosť poznamenal, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Pokiaľ dovolateľ v dovolaní tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci ako dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) OSP prípustnosť dovolania nikdy nezakladalo (pozri R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014), preto sa dovolací súd týmito námietkami dovolateľa nemohol zaoberať.

19.6 Vychádzajúc z obsahu sťažností ústavný súd v rámci predbežného prerokovania podrobil napadnuté uznesenia najvyššieho súdu prieskumu z ústavne významných hľadísk, pričom sa sústredil na posúdenie, či sa najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľov, ktorými odôvodňovali prípustnosť dovolania v súlade s § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

19.7 V súvislosti s preskúvaním napadnutých uznesení najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016).

19.8 Najvyšší súd preskúmal procesnú prípustnosť dovolaní proti napadnutým rozsudkom krajského súdu a vo svojich pomerne podrobných úvahách dospel k záveru, že dovolania nie sú procesne prípustné, preto ich odmietol [§ 447 písm. c) CSP]. V tejto súvislosti najvyšší súd odôvodnil svoj záver jasne, zrozumiteľne a presvedčivo.

19.9 Vo vzťahu k vecnému rozsahu ústavného prieskumu napadnutých uznesení najvyššieho súdu ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd sa v napadnutých uzneseniach ústavne konformným spôsobom zaoberal kľúčovými dovolacími námietkami, ktoré sťažovatelia vo svojich dovolaniach uplatnili, pričom právne závery, ktoré k nim zaujal, sú primeraným spôsobom odôvodnené, opierajúce sa pritom o svoju vlastnú judikatúru, judikatúru ústavného súdu i judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaniach aplikoval. Napadnuté uznesenia najvyššieho súdu sú preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizujú takú príčinnú súvislosť medzi nimi a sťažovateľmi označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažností na ďalšie konanie.

19.10 Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľmi, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody (ne)prípustnosti podaného dovolania boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu procesný predpis výslovne umožňoval, preto použitý spôsob v konkrétnych prípadoch nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľom k súdnej ochrane v konaniach o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

19.11 Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 1379/2015 z 27. apríla 2017 a sp. zn. 6 Cdo 92/2017 z 22. júna 2017 a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovatelia domáhali, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažností na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosti aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené. Ústavný súd poznamenáva,

že sťažnosti v obdobných veciach (skutkovo a právne identické), v ktorých sťažovateľov zastupoval advokát zastupujúci sťažovateľov aj vo veciach spojených na spoločné konanie pod sp. zn. Rvp 1335/2017, boli už v minulosti odmietnuté ako zjavne neopodstatnené (napr. I. ÚS 712/2016, I. ÚS 732/2016, I. ÚS 275/2017).

20. Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaných rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľom úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia ich práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažností už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2017